

Nemzeti
Közzolgálati
Egyetem
Államtudományi
és Nemzetközi
Tanulmányok Kar

Szerkesztette
Nyikos Györgyi

ÁLLAMI TÁMOGATÁSOK A GYAKORLATBAN

LUDOVIKA
EGYETEMI KIADÓ

Állami támogatások a gyakorlatban

VÁKÁT OLDAL

Állami támogatások a gyakorlatban

Szerkesztette
Nyikos Györgyi

LUDOVIKA
EGYETEMI KIADÓ

Budapest, 2022

Szakmai lektorok
Gyürkés Anita
Papp Tekla

Szerzők

Ambrusz Ákos (11. fejezet)
Balázs Tamás (2. fejezet)
Bartos Csilla (12. fejezet)
Bartucz Zoltán (1., 4., 7. fejezet)
Hargita Eszter (1., 4., 8., 10. fejezet)
Kulin-Pintér Veronika (10., 11. fejezet)
Medgyesi Ádám (8., 10. fejezet)
Staviczky Péter (2., 3., 5., 6., 9. fejezet)
Nyikos Györgyi (Bevezetés)

Kiadja a Nemzeti Közszolgálati Egyetem
Ludovika Egyetemi Kiadó
A kiadásért felel: Deli Gergely rektor

Székhely: 1083 Budapest, Ludovika tér 2.
Kapcsolat: kiadvanyok@uni-nke.hu

Felelős szerkesztő: Pordány Katalin
Olvasószerkesztő: Bíró Csilla
Korrektor: Kutas Éva
Tördelőszerkesztő: Fehér Angéla

Nyomdai kivitelezés: Pátria Nyomda Zrt.
Felelős vezető: Orgován Katalin vezérigazgató

ISBN 978-963-531-723-3 (nyomtatott)
ISBN 978-963-531-724-0 (elektronikus PDF) | ISBN 978-963-531-725-7 (ePub)

© A szerkesztő, 2022
© A szerzők, 2022
© A kiadó, 2022

Minden jog védve.

Tartalom

Jegyzékek	9
Ábrák jegyzéke	9
Táblázatok jegyzéke	9
Szövegdobozok jegyzéke	10
Bevezetés	11
1. Az új regionális iránymutatás	13
1.1. Bevezetés	13
1.2. A 2022–2027-es RAG beruházási támogatásokra vonatkozó kulcselemei	16
1.2.1. Az iránymutatás hatálya	16
1.2.2. Induló beruházás	18
1.2.3. Nagyberuházási projekt	19
1.2.4. Egyetlen beruházási projekt	19
1.2.5. Beszállítóknál elhelyezett eszközök támogathatósága	20
1.2.6. Regionális támogatási térkép	20
1.2.7. Nagyberuházásokra vonatkozó támogatási mérték	24
1.2.8. Elszámolható költségekre, saját forrásra, fenntartásra és támogatáshalmazódásra vonatkozó szabályok	25
1.2.9. Áttelepítésre vonatkozó szabályok	26
1.2.10. A beruházás befejezésének fogalma	27
1.2.11. Az iránymutatás alapján bejelentett támogatási intézkedések további értékelési szempontjai	27
1.3. Működési támogatás	28
1.4. Közzététel, értékelési terv, éves jelentés és nyilvántartási kötelezettség	29
1.5. A 2022–2027-es RAG és az ÁCSR viszonya	30
1.6. Következtetések	31
2. A brexit állami támogatási hatásai és a brit állami támogatási kontroll új rendszere	33
2.1. Bevezetés	33
2.2. Az Egyesült Királyság támogatásnyújtási gyakorlata	35
2.3. A brexittárgyalások rövid története, különös tekintettel az állami támogatási kérdésekre	37
2.4. Állami támogatás és brexit: a tárgyalások eredményei	39
2.5. A brit állami támogatási rendszer szabályozásának nyitott kérdései	42
2.6. Néhány egyéb feszültségi pont a brexit és az állami támogatások szabályozása kapcsán	50
2.7. Az Egyesült Királyság lehetőségei az állami támogatási viták kapcsán	51
2.8. Következtetések	52
3. Az adóelkerülés elleni fellépés állami támogatási eszközökkel – Az Európai Bizottság és az Európai Bíróságok vonatkozó gyakorlata	55
3.1. Bevezetés	55
3.2. A Bizottság általános megközelítése a feltételes adómegállapításokkal kapcsolatosan	57
3.3. Az Európai Bizottság vizsgálatainak eredménye egyes tagállamok általános, multinacionális vállalatokat előnyös helyzetbe hozó szabályait illetően	60
3.3.1. A belga túlzottnyereség-szabályozás	60
3.3.2. Az Egyesült Királyság és Gibraltár szabályainak bizottsági értékelése	62
3.3.3. A gibraltári kamat- és jogdíjbevételek vizsgálata	62
3.3.4. Az ellenőrzött külföldi vállalkozásoktól származó jövedelemre vonatkozó szabályozás (Egyesült Királyság) vizsgálata	63
3.3.5. A kettős nem adóztatás jogszerű lehetősége, a McDonald's-ügy (Luxemburg)	64

3.4. Az Európai Bizottság vizsgálatainak eredménye egyes multinacionális vállalatok feltételes adómegállapításait illetően és a kapcsolódó ítéletek	65
3.4.1. Starbucks	65
3.4.2. Fiat	67
3.4.3. Amazon	68
3.4.4. Apple	70
3.4.5. Azonos ügylet kétféleképpen történő nyilvántartása, az Engie-ügy	73
3.4.6. A Bizottság vizsgálati és eljárásindítási jogai – a Nike/Converse-ügy	75
3.5. Konklúzió	77
4. A koronavírus-járvány és az állami támogatási szabályok	81
4.1. Bevezetés	81
4.2. Az állami támogatási keretrendszer válsághoz igazítása	82
4.2.1. Első módosítás	85
4.2.2. Második módosítás	86
4.2.3. Harmadik módosítás	87
4.2.4. Negyedik módosítás	88
4.2.5. Ötödik módosítás	88
4.2.6. Hatodik módosítás	89
4.2.7. Az átmeneti közlemény számokban	90
4.3. Az egyes állami támogatási kategóriák szabályai és gyakorlata	92
4.3.1. Az EUMSZ 107. cikk (3) bekezdés b) pontja szerinti kategóriák: az átmeneti közlemény	93
4.3.2. Az EUMSZ 107. cikk (3) bekezdés b) pontja szerint jóváhagyott intézkedések	108
4.3.3. Az EUMSZ 107. cikk (3) bekezdés c) pontja	109
4.3.4. Az EUMSZ 107. cikk (2) bekezdés b) pontja	109
4.4. Következtetések	110
5. Csoportmentesség: a nehéz helyzetű vállalkozások fogalma a gyakorlatban	113
5.1. Bevezetés	113
5.2. A nehéz helyzetben lévő vállalkozás fogalma	114
5.3. A fogalom alkalmazása során felmerült gyakorlati kérdések	115
5.4. Az Európai Bizottság lépései a Covid-19-pandémia kezelésére a nehéz helyzetben lévő vállalkozás fogalmának értelmezése tekintetében	117
5.5. Következtetések	118
6. Csoportmentesség: a kkv-fogalom gyakorlati alkalmazása	119
6.1. Bevezetés	119
6.2. Az uniós kkv-fogalom	119
6.3. Kedvezmények a kkv-k számára az állami támogatási jogban	121
6.4. Az Európai Bíróságok kapcsolódó joggyakorlata és a Bizottság megközelítése	123
6.5. Következtetések	126
7. Közzétételi kötelezettség az állami támogatási szabályozásban	127
7.1. Bevezetés	127
7.2. A közzétételi szabályozás uniós és nemzeti szinten	128
7.2.1. Az uniós szabályok	128
7.2.1.1. Az átláthatósági közlemény	128
7.2.1.2. A bizottsági iránymutatások	129
7.2.1.3. A csoportmentességi rendeletek	130
7.2.2. A nemzeti szabályok	132
7.3. A közzétételi kötelezettség tartalma	134
7.3.1. Az „egyedi támogatás” fogalma	134
7.3.2. A közzétételi határidő	135

7.3.3. A közzéteendő adatok köre	136
7.3.3.1. A támogatás összege	136
7.4. A közzétételi kötelezettség jövője	140
8. Regionális támogatások: a nagyberuházások bejelentésének módszertana	143
8.1. Bevezetés	143
8.2. Milyen egyedi támogatásokat kell a Bizottsággal előzetesen engedélyeztetni?	144
8.3. A bizottsági engedélyezési eljárás	145
8.4. Az egyedi támogatások bizottsági engedélyeztetésénél figyelembe veendő szempontok	146
8.4.1. Egyetlen beruházási projekt	147
8.5. Melyek a bizottsági vizsgálat kulcspontjai a bizottsági jóváhagyást igénylő egyedi támogatások esetében?	150
8.5.1. Hiteles tényellentétes forgatókönyv	150
8.5.2. A támogatás ösztönző hatással bír és arányos	151
8.5.3. Regionális fejlődéshez való hozzájárulás	155
8.6. A kereskedelemre és a versenyre gyakorolt esetleges negatív hatások	156
8.7. Következtetések	159
9. Infrastruktúrák gazdasági célú hasznosítása a legújabb állami támogatási joggyakorlat alapján, különös tekintettel a vállalkozás fogalmára	161
9.1. Bevezetés	161
9.2. A gazdasági tevékenység fogalma – az állami támogatási szabályok alanyi hatálya	161
9.3. Az infrastruktúra állami finanszírozása a közösségi, majd az uniós jogban	162
9.4. Gazdasági tevékenység értelmezése a Leipzig/Halle-ítéletek alapján	162
9.5. A Leipzig/Halle-ítéletek következményei	164
9.6. A Bizottság törekvése az infrastruktúra gazdasági célú hasznosításának gyakorlatias kezelésére	165
9.7. A Bizottság legújabb jogértelmező gyakorlata	167
9.8. Az uniós bírósági joggyakorlat a gazdasági tevékenység és annak kiegészítő jellege tekintetében	169
9.8.1. Az Easy Pay-ítélet	169
9.8.2. A Hamr Sport-ítélet	169
9.8.3. Az egyházi oktatási tevékenység gazdasági jellege	170
9.8.4. A Montessori-ítélet	171
9.8.5. A charleroi-i reptér fejlesztése	172
9.8.6. A TenderNed-ügy	173
9.8.7. A Zweckverband Tierkörperbeseitigung-ügy	174
9.8.8. A szlovák társadalombiztosítás gazdasági jellege	175
9.8.9. Gazdasági tevékenység végzése kikötőüzemeltetők esetében	177
9.8.10. A&o Hostel	178
9.9. Következtetés és a bizottsági gyakorlat értékelése a Bíróság megközelítése alapján	179
10. Értékelési kötelezettség: a magyar ügyek és a gyakorlat bemutatása	183
10.1. Bevezetés, az értékelés célja	183
10.2. Az értékelési kötelezettség hatálya	184
10.3. Az értékelési terv tartalma	185
10.4. Értékelési kötelezettség alá tartozó támogatási programok Magyarországon	188
10.5. A fejlesztési adókedvezmény értékelése	189
10.5.1. A támogatási program célkitűzései	189
10.5.2. Értékelési kérdések	190
10.5.3. Eredménymutatók	190
10.5.4. Az értékelés módszertana	191
10.5.5. Eredmények, következtetések	192

11. Járványkezelés a légi közlekedési ágazatban – a kárkompenzáció összeegyeztethetőségének vizsgálata a Condor Flugdienst GmbH ügyében hozott bizottsági határozat és bírósági ítélet tükrében	199
11.1. Bevezetés	199
11.2. Az állami támogatásokra vonatkozó uniós szabályrendszer	201
11.3. A támogatás előzménye – a megmentési célú támogatás	204
11.3.1. Az állami támogatás fogalmi elemeinek vizsgálata	205
11.3.2. A megmentési támogatás összeegyeztethetősége	206
11.3.3. A kedvezményezett gazdasági helyzete	207
11.3.4. A támogatás hozzájárul-e a közös érdekű célkitűzésekhez?	207
11.3.5. A támogatás szükségessége és arányossága	209
11.3.6. Az „először és utoljára” elv	209
11.4. A koronavírussal összefüggő kárkompenzációs támogatás	210
11.4.1. A Bizottság határozata	211
11.4.2. Okozati összefüggés	211
11.4.3. Az ellentételezés arányossága	212
11.4.4. A Törvényszék ítélete	213
11.4.5. A kereset elfogadhatósága	214
11.4.6. A megfelelő indokolás hiánya mindent visz?	214
11.4.7. Az ítélet joghatása	216
11.4.8. Összegzés és az ügy utóélete	217
12. A közszolgáltatási támogatások európai gyakorlata a tagállami jelentések tükrében	219
12.1. Bevezetés	219
12.2. A Bizottság 2012/21/EU határozata és a jelentéstételi kötelezettség	221
12.3. Egészségügyi ágazatban nyújtott támogatások	223
12.4. A szociális ágazatban nyújtott támogatások	224
12.4.1. Szociális lakások Hollandiában	225
12.4.2. A munkaerőpiacra való belépés és visszatérés támogatása	225
12.5. Hírügynökségek részére nyújtott ellentételezés	227
12.6. A sürgősségi betegellátás finanszírozása Ausztriában	228
12.7. A tengeri és légi közlekedésre nyújtott ellentételezés	229
12.7.1. A spanyol és a görög tengeri közlekedés támogatása	229
12.7.2. A légi közlekedés támogatása Olaszországban	230
Mellékletek	233
1. melléklet: Kkv-fogalom az ÁCSR I. melléklete alapján	233
2. melléklet: A nehéz helyzetben lévő vállalkozás fogalma a megmentési és szerkezetátalakítási iránymutatás alapján	236
3. melléklet: A nehéz helyzetben lévő vállalkozás fogalma az általános csoportmentességi rendeletben	238
4. melléklet: A közzétételi kötelezettség az egyes uniós joganyagokban (2021. szeptember 1-jei állapot szerint)	239
Felhasznált irodalom	245

Jegyzékek

Ábrák jegyzéke

1. ábra: Magyarország regionális támogatási térképe (2022–2027)	24
2. ábra: Regionális támogatásnál elszámolható költségek	25
3. ábra: Az állami támogatások GDP-arányos nagyságrendje az EU-tagállamokban, 2018	36
4. ábra: Állami támogatások néhány szektor vonatkozásában 2018-ban Hollandiában, Olaszországban, Franciaországban, Németországban és az Egyesült Királyságban (az összes állami támogatás százalékos megoszlása)	36
5. ábra: Az Egyesült Királyság állami támogatási térképe	44
6. ábra: Az új esetek és az elhunytak száma az Európai Unióban	87
7. ábra: A teljes jóváhagyott támogatás 2020. december végén a 2019. évi GDP %-ában	91
8. ábra: Teljes Covid-kiadás a 2019-es GDP arányában	92
9. ábra: A tagállamok által használt átmenetközlemény-jogcímek 2020 végén (kiadások)	108
10. ábra: A 2015–2021. években a Bizottság által hozott nagyberuházási határozatok	144

Táblázatok jegyzéke

1. táblázat: Kizárt ágazatok, amelyek semmilyen szabályrendszer alapján nem támogathatók	17
2. táblázat: A RAG hatálya alól kizárt, de ágazati állami támogatási szabályok alapján támogatható ágazatok	17
3. táblázat: Az induló beruházás fogalma	18
4. táblázat: Alkalmazandó maximális támogatási intenzitás	20
5. táblázat: Nagyvállalkozások számára adható maximális támogatási intenzitás az elszámolható költségek százalékában	21
6. táblázat: A 2022–2027-es RAG alapján adható bónuszok	23
7. táblázat: Támogatható térségek és gazdasági fejlettségük Magyarországon	23
8. táblázat: Bejelentés-határérték a maximális támogatási intenzitás függvényében	25
9. táblázat: Jóváhagyott magyar regionális támogatási programok	30
10. táblázat: A 3.1. szakasz szerinti maximális keretek	90
11. táblázat: A kkv-fogalom elemei	120
12. táblázat: A Bizottságnak bejelentendő egyedi támogatás	145
13. táblázat: Bejelentés-határérték a maximális támogatási intenzitás függvényében	147
14. táblázat: Az értékelési kötelezettség alá tartozó magyar támogatási programok	188
15. táblázat: Az értékelési kötelezettség hatálya alá tartozó magyar támogatási programok jellemzőinek összefoglalója	193
16. táblázat: A Samhall részére nyújtott támogatás összege	227
17. táblázat: A TASR részére nyújtott ellentételezés összege	228
18. táblázat: A sürgősségi betegellátásra nyújtott ellentételezés összege Ausztriában	229
19. táblázat: A CAFLAJA S.L. részére nyújtott ellentételezés összege	229
20. táblázat: A tengeri közlekedésre nyújtott ellentételezés összege	230
21. táblázat: Légi közlekedési támogatások Olaszországban	230

Szövegdobozok jegyzéke

1. szövegdoboz: Az áttelepítés fogalma	26
2. szövegdoboz: Az egyetlen beruházási projektre adható maximális támogatás kiszámításával kapcsolatban felmerülő praktikus kérdések	147
3. szövegdoboz: Példa a SIP-re vonatkozó szabály alkalmazására az SA.49580 (2017/N). Regionális beruházási támogatás a BorsodChem Zrt.-nek című ügy alapján	149

Bevezetés

Magyarország az Európai Unió tagjaként alkalmazza az Európai Unió állami támogatási szabályait, próbálja betartani, betartatni azokat. Az állami támogatások joga jelentős mértékben befolyásolja mindennapjainkat; a koronavírus-válság nyomán ugyan a korábbinál rugalmasabb megközelítéssel, de változatlanul áthatja a gyakorlati mindennapi életünket. Gazdasági támogatások, kedvezményes állami hitelprogramok vagy az Európai Unió költségvetéséből finanszírozott, Magyarország által kiírt infrastruktúra- és gazdaságfejlesztési célú pályázati felhívások, különböző adószabályokban egyes adózók által érvényesíthető kedvezmények esetében egyaránt ezek a szabályok alkalmazandók: számos területen kell az állami támogatási szabályoknak való megfelelést biztosítani.

2018-ban készült el az Európai Unió állami támogatási szabályairól szóló átfogó magyar nyelvű szakkönyv az oktatás, a közigazgatás és a gyakorlat számára,¹ amely könnyen érthetően, a szabályok mögötti logika és történeti okok leírásával, valamint az egyes támogatási előírások alapján hozott, állami támogatási területekre irányadó legfontosabb bizottsági döntések és az uniós bíróságok legjelentősebb ítéleteinek ismertetésével mutatta be az állami támogatások rendszerét az érdeklődőknek.

Jelen kiadvány ezen szakkönyv módszertani alapjain igyekszik bemutatni az időközben történt változásokat, így különösen a járványkezelés és a brexit nyomán kialakított szabályokat és ezek hatásait, valamint a jogterület fejlődési irányait, az új döntéseket és azok hatásait. Ismét vezérlő elv volt, hogy a sokszor igen elvont szabályok és feltételek gyakorlati megismertetése végett az általános ismeretek mellett az egyes szakpolitikai támogatási szabályok és egyedi ügyek is megfelelő hangsúlyt kapjanak, különös tekintettel az Európai Unió bíróságainak esetjogára és a gyakorlati jogalkalmazási kérdésekre. Hangsúlyosan gyakorlati megközelítésű a szakkönyv, nem törekszik az állami támogatások igen gazdag elméleti és szakirodalmi hátterének feldolgozására és bemutatására. Találhatók benne ugyan szakirodalmi hivatkozások is, azonban a gyakorlati megközelítés nyomán a szabályozáson túl jelentős mennyiségű bizottsági határozat és bírósági ügy, valamint ítélet feldolgozásával és a következmények bemutatása útján ismerteti meg az olvasót a tudnivalókkal, illetve ad gyakorlati útmutatást, hogy egyes kérdéseknél miként kell eljárni.

A szerzők feltételezése szerint a kötet segíteni fogja az állami támogatások jogának és a szabályozás motivációinak jobb megértését, a mélyebb ismeretek terjedését. A könyv pillanatképként az állami támogatások jogának 2021 végén hatályos előírásait és gyakorlati buktatóit tárja az olvasó elé.

Mindezek előrebocsátásával bízunk abban, hogy az olvasó az összefoglalt ismereteket tanulmányai vagy munkája során sikerrel tudja hasznosítani.

A szerkesztő

¹ Nyikos Györgyi (szerk.): *Állami támogatások*. Budapest, Dialóg Campus, 2018.

VÁKÁT OLDAL

1. Az új regionális iránymutatás

1.1. Bevezetés

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 107. cikkének (1) bekezdése főszabályként tiltja az állami támogatások² nyújtását; a főszabály alóli kivételekről ugyanezen cikk (2) és (3) bekezdései rendelkeznek. A (3) bekezdés alapján – többek között – a tagállamok horizontális, több ágazatot érintő támogatást nyújthatnak az Európai Bizottság jóváhagyását követően. A jóváhagyás feltételeit a Bizottság általában iránymutatás, keretszabály formájában teszi közzé.

A regionális állami támogatásokról szóló iránymutatás (regionális iránymutatás, a továbbiakban: 2022–2027-es RAG) értelmében a regionális támogatás az elmaradott térségek felzárkózását és a tagállamok gazdaságainak kohézióját segíti elő, amely mint állami támogatás az EUMSZ 107. cikk (3) bekezdés a) és c) pontja alapján lehet összeegyeztethető a belső piaccal.³

Az uniós meghatározás és értelmezés szerint e támogatás nyújtása az uniós, illetve a nemzeti átlagos fejlettségi szinttől elmaradott térségekben lehetséges (esetleg egy-egy ország egészében, ha az ország csupa ilyen térségből áll) főleg beruházások támogatása formájában, és csak nagyon kivételes esetben működési támogatásként.⁴ A regionális beruházási támogatási kategória a magyar támogatási rendszerben az egyik leggyakrabban használt támogatási kategória.⁵

A regionális állami támogatások Európai Bizottság (a továbbiakban: Bizottság) általi szabályozásának és ellenőrzésének elsődleges célja, hogy az adott régió fejlettségi szintjének megfelelően tegye lehetővé e támogatások nyújtását, biztosítva, hogy a tagállamokban egyenlő versenyfeltételek érvényesüljenek, és gátat szabjon a multinacionális cégek által indukált támogatási versenynek. A regionális támogatás nyújtásának feltételeit a mindenkor regionális iránymutatás tartalmazza.

A Bizottság 2012-ben indította el az EU állami támogatási politikájának reformját az állami támogatási szabályozás korszerűsítése (State Aid Modernisation, a továbbiakban: SAM) néven.⁶ A folyamat keretében 2014-ig a legtöbb állami támogatási szabályt felülvizsgálták. A SAM-folyamat eredményeként született szabályok eredetileg 2020 végéig lettek volna hatályosak, így a Bizottságnak 2019 és 2020 folyamán el kellett volna fogadnia a 2021-től hatályos állami támogatási szabályokat.

2019 elején azonban a Bizottság meghosszabbította a 2020 végén lejáró szabályokat, köztük az akkor hatályos regionális iránymutatást⁷ (a továbbiakban: 2014–2021-es RAG) is. A meghos-

² Az állami támogatás fogalmának részletes bemutatását lásd Nyikos (2018): i. m. 35–98.

³ Iránymutatás a regionális állami támogatásokról (2021/C 153/01), 1. pont.

⁴ 2021–2027-es RAG 5–6. pont.

⁵ A tagállamok éves jelentései alapján készült európai bizottsági összesítés, a State Aid Scoreboard adatai szerint Magyarország 2000 és 2019 között az összes állami támogatás közel 32%-át nyújtotta regionális támogatásként. https://ec.europa.eu/competition-policy/state-aid/scoreboard_hu; az adatsorok elérhetők itt: https://webgate.ec.europa.eu/comp/redistat/databrowser/explore/all/all_themes

⁶ Az állami támogatások uniós szabályozásának korszerűsítéséről szóló európai bizottsági közlemény (COM/2012/0209 final).

⁷ A regionális állami támogatásokról (2014–2020) szóló bizottsági iránymutatás (HL C 209., 2013.07.23., 1.). A meghosszabbításról, a regionális állami támogatásokról szóló iránymutatás (2014–2020), a kockázat-

szabításra azért került sor, mert a felülvizsgálat vonatkozásában a Bizottságot kötötték az úgynevezett minőségi jogalkotásra vonatkozó iránymutatások⁸ (a továbbiakban: iránymutatások). Ezen iránymutatások határozzák meg azokat az alapelveket, amelyek – többek között – alapul szolgálnak a hatályban lévő jogszabályok értékeléséhez és felülvizsgálatához. Az iránymutatások alapján a felülvizsgálatot meg kell előznie a hatályos szabályozás értékelése és az azzal kapcsolatos célra vezető vizsgálatok (*fitness check*) elvégzése, és a jövőbeni döntéseknek, illetve a módosítási javaslatoknak ezeken a vizsgálatokon kell alapulniuk.

A regionális támogatások vonatkozásában elkészült értékelés⁹ megállapította, hogy a regionális támogatásokra vonatkozó szabályok továbbra is az állami támogatási politika szerves részét képezik. A Bizottság megállapításai szerint a regionális iránymutatás alapján véve jól működik, de célzott kiigazításra szükség lehet: (1) a hatályos rendelkezések egyszerűsítésével, világosabbá tételével; és (2) a regionális iránymutatás és az általános csoportmentességi rendelet¹⁰ szabályainak harmonizálásával (például kizárt ágazatok vagy áttelepítés fogalma – lásd később). A regionális támogatási térképek kialakításának módszertana megfelelő ahhoz, hogy a tagállamok reagálni tudjanak a gazdasági fejleményekre. Ugyanakkor az értékelés szerint a tagállami szinten elmaradott területek, úgynevezett c-területek [az EUMSZ 107. cikk (3) bekezdés c) pontja szerint támogatható területek] nagyvállalkozásai beruházásainak támogathatóságára vonatkozó korlátozások (különösen az eljárási innovációval kapcsolatban) gyakran nem egyértelműek, és jogi bizonytalanságot okoznak. A nagyvállalkozások diverzifikációs beruházásainak a c-területeken történő támogatására vonatkozó rendelkezések súlyos adminisztratív terhet jelentenek mind a tagállamok, mind a Bizottság számára, miközben a bejelentett támogatási összegek gyakran viszonylag kicsik, és ezeket a bejelentéseket gyakran visszavonják.¹¹ Ezért a c-területekre vonatkozó speciális rendelkezések hatástalannak tűnnek, és szükség lehet azok módosítására vagy hatályon kívül helyezésére.

finanszírozási célú befektetések előmozdítása érdekében nyújtott állami támogatási intézkedésekre vonatkozó iránymutatás, a 2014–2020 közötti időszakban nyújtott környezetvédelmi és energetikai állami támogatásokról szóló iránymutatás, a nehéz helyzetben lévő, nem pénzügyi vállalkozásoknak nyújtott megmentési és szerkezetátalakítási állami támogatásokról szóló iránymutatás, az európai közérdeket képviselő jelentős projektek megvalósításának előmozdítására nyújtott állami támogatás belső piaccal való összeegyeztethetőségének elemzési kritériumairól szóló közlemény, a kutatáshoz, fejlesztéshez és innovációhoz nyújtott állami támogatások keretrendszeréről szóló bizottsági közlemény, valamint az Európai Unió működéséről szóló szerződés 107. és 108. cikkének a rövid lejáratú exporthitel-biztosításokra történő alkalmazásáról szóló, a tagállamokhoz címzett bizottsági közlemény alkalmazásának meghosszabbításáról és módosításairól szóló európai bizottsági közlemény rendelkezett (HL C 224/2., 2020.07.08.).

⁸ Lásd: https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/planning-and-proposing-law/better-regulation-why-and-how/better-regulation-guidelines-and-toolbox_hu

⁹ A Bizottság 2020. október 3-án munkadokumentumban összegezte az értékelés megállapításait. Commission Staff Working Document of the 2012 State Aid Modernisation Package, Railways Guidelines and Short-Term Export Credit Insurance SWD(2020) 257 final. Lásd: https://ec.europa.eu/competition-policy/state-aid/legislation/modernisation/fitness-check_en

¹⁰ A Szerződés 107. és 108. cikke alkalmazásában bizonyos támogatási kategóriáknak a belső piaccal összeegyeztethetővé nyilvánításáról szóló 651/2014/EU bizottsági rendelet (HL L 187., 2014.06.26., 1–78.) és annak módosításai (általános csoportmentességi rendelet, a továbbiakban: ÁCSR).

¹¹ A visszavonásra általában azért kerül sor, mert az eljárás folyamán világossá válik, hogy a Bizottság várhatóan egyáltalán nem vagy csak részben engedélyezné a támogatást.

Ami a regionális támogatási szabályok ágazati kizárásait illeti, az értékelés alapján szükség lehet annak mérlegelésére, hogy a feltételezett túlkapacitások továbbra is léteznek-e, és ezért egyes ágazati kizárások továbbra is indokoltak-e.

A regionális iránymutatás felülvizsgálatára nemcsak a fent említett értékelés volt hatással, hanem a közelmúltbeli politikai és gazdasági fejlemények is, mint például a zöldmegállapodás,¹² a digitális¹³ és az ipari stratégiák,¹⁴ valamint a koronavírus-járvány, amelynek közép- és hosszú távú következményeit még nagyon korai megbecsülni.¹⁵

Kiemelendő, hogy bár a regionális iránymutatás alapján az Európai Bizottság viszonylag ritkán hagy jóvá támogatási intézkedést közvetlenül,¹⁶ az iránymutatás tartalma az alábbiak miatt jelentős:

- Az iránymutatásban foglalt szabályok alapján hagyja jóvá a Bizottság a tagállamok támogatási térképeit, amelyek meghatározzák a tagállamok területén a támogatható területeket és a maximális támogatás mértékét. A vállalkozásoknak a támogatási térképen szereplő területeken megvalósított projektjei nemcsak regionális támogatásban részesülhetnek, hanem számos más támogatási kategória esetében (például környezetvédelmi támoga-

¹² Az *Európai zöldmegállapodás (Green Deal)* című európai bizottsági közlemény [COM(2019) 640 final, 2019. december 11.] cselekvési tervet vázol fel a következőkre annak érdekében, hogy az EU 2050-re klímasemleges legyen: (1) az erőforrások hatékony felhasználásának elősegítése a tiszta, körforgásos gazdaságra való áttérés révén; (2) a biológiai sokféleség helyreállítása és a környezetszennyezés mértékének csökkentése. A terv meghatározza a szükséges beruházásokat és a rendelkezésre álló finanszírozási eszközöket, és kifejti, hogyan lehet biztosítani azt, hogy az átmenet méltányos és inkluzív legyen.

¹³ Az *Európa digitális jövőjének megtervezése* című európai bizottsági közlemény [COM (2020) 67 final, 2020. február 19.]. A digitális stratégia átfogó célja az, hogy Európa maradéktalanul ki tudja aknázni a társadalom és a gazdaság digitalizálódásában rejlő lehetőségeket, és hogy a polgárok, a vállalkozások és a kormányok egyaránt magukénak érezzék a folyamatot. A stratégia három pilléren nyugszik: (1) *Technológia az ember szolgálatában*: beruházás minden európai polgár digitális készségeinek fejlesztésére; védelem a kiberfenyegetésekkel szemben (hekkertámadások, zsarolóvírusok, személyazonosság-lopás); biztosíték arra, hogy a mesterséges intelligencia fejlesztése során tiszteletben tartják az emberek jogait, ezzel megnyerve bizalmukat; a szupergyors széles sávú rendszerek gyorsabb ütemű bevezetése Európa-szerte a háztartásokban, az iskolákban és a kórházakban; Európa szuper-számítógépes kapacitásának bővítése: innovatív orvostudományi, közlekedési és környezetvédelmi megoldások. (2) *Méltányos és versenyképes digitális gazdaság*: a finanszírozáshoz jutás és a terjeszkedés elősegítése az innovatív és gyorsan növekvő startupok és kisvállalkozások dinamikus közössége számára; az online platformok felelősségének növekedése digitális szolgáltatásokról szóló jogszabály kezdeményezése; és az online szolgáltatásokra vonatkozó szabályok tisztázása révén; olyan uniós szabályozás, amely a digitális gazdaságban is célravezető; tisztességes versenyfeltételek biztosítása minden európai vállalkozás számára; a minőségi adatokhoz való hozzáférés javítása a személyes és érzékeny adatok védelmének biztosítása mellett. (3) *Nyílt, demokratikus és fenntartható társadalom*: a technológia kiaknázása a 2050-re kitűzött uniós klímasemlegeségi cél elérése érdekében; a digitális ágazat szén-dioxid-kibocsátásának csökkentése; hatékonyabb ellenőrzés saját adataink felett, a személyes adatok fokozott védelme; európai egészségügyi adattár kialakítása a célzott kutatás, diagnosztika és kezelés előmozdítására; küzdelem az online dezinformáció ellen, a sokszínű és megbízható médiatartalom előmozdítása.

¹⁴ Az *Új európai iparstratégia* című európai bizottsági közlemény [COM (2020) 102 final, 2020. március 10.].

¹⁵ 2022–2027-es RAG 7. pont.

¹⁶ A 2014–2021-es RAG alapján összesen 11 nagyberuházási ügyben hozott határozatot az állami támogatási intézkedések adatbázisa szerint (<https://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/index.cfm>).

tások egy része, induló vállalkozások támogatása, innovációs klaszterek támogatása) területi támogatási bónuszban részesülnek például az ÁCSR alkalmazása esetén.

- Az iránymutatás szabályai előrevetítik az új – várhatóan 2022–2023 folyamán elfogadásra kerülő, és 2024. január 1-jétől hatályba lépő – ÁCSR szabályait.
- Ez az első olyan iránymutatás, amelyet a zöldmegállapodás, a digitális és az ipari stratégiák kihirdetése után elfogadnak. Ezért az új regionális iránymutatásban szereplő horizontális elemeket (például alacsonyabb közzétételi és az értékelési terv készítésére vonatkozó értékhatár, valamint az utóbbi cizelláltabb szabályozása) valószínűsíthetően az összes felülvizsgálat alatt lévő állami támogatási szabályba átvezetik.

A fejezet célja a 2021 áprilisában elfogadott új regionális támogatásokra vonatkozó állami támogatási szabályrendszer ismertetése és annak rövid értékelése a magyar támogatáspolitikai szempontjából.

Az új iránymutatás beruházási (a vállalkozások beruházási költségeihez nyújtott) és nagyon szűk körben működési (a vállalkozások folyó működési költségeihez, például bérköltség, adók) támogatás nyújtását teszi lehetővé. Az alábbiakban a beruházási támogatásokra vonatkozó szabályokat elemezzük részletesebben, tekintettel arra, hogy e támogatási kategória játszik kiemelkedő szerepet a magyar támogatáspolitikában, míg a korábbi iránymutatások alapján Magyarországon eddig nem került sor működési támogatás nyújtására, és valószínűtlen, hogy ez változna a 2021-ben elfogadott 2022–2027-es RAG alapján.

A regionális támogatásokra vonatkozó szabályrendszer történeti áttekintése az *Állami támogatások* című könyv 8. fejezetében¹⁷ olvasható.

1.2. A 2022–2027-es RAG beruházási támogatásokra vonatkozó kulcselemei

A 2022. január 1-jétől hatályba lépő új iránymutatás tartalmában a 2014-től hatályos iránymutatáshoz képest összességében némileg megengedőbb szabályozási keretről rendelkezik.

Ebben közrejátszhatott, hogy az iránymutatás elfogadására a koronavírus-válság alatt került sor, így a tartós gazdasági válságtól való félelem miatt a Bizottság a beruházások erőteljes ösztönzését lehetővé tevő szabályrendszert hagyott jóvá.

Ezzel egyidejűleg – reagálva a korábbi iránymutatásra vonatkozó értékelés megállapításaira – az új iránymutatás szerkezete átláthatóbb és egyszerűbb lett a korábbiéhoz képest.

1.2.1. Az iránymutatás hatálya

Összhangban az értékelés megállapításaival, a 2014–2021-es iránymutatás hatályát felülvizsgálták. Tekintettel arra, hogy a túlkapacitás a szintetikusszál-iparban megszűnt, 2022-től ez az ágazat lekerül a nem támogatható ágazatok listájáról. Az acéliparban azonban a kapacitásprobléma nem szűnt meg, így továbbra sem nyújtható regionális támogatás az acéliparban tevékenykedő vállalkozások részére. Továbbá az európai zöldmegállapodással összhangban a lignit- és szénki-

¹⁷ Nyikos (2018): i. m. 290–308.

termelés sem támogatható. Kizárt ágazat marad emellett az elsődleges mezőgazdasági termelés, a halászat, az energetika, valamint a szállítás.¹⁸

A 2021 végéig hatályos regionális iránymutatás a széles sávú fejlesztések és a kutatási infrastruktúra támogatását speciális feltételek teljesülése esetén lehetővé teszi annak ellenére, hogy léteznek ágazati iránymutatások¹⁹ is a területen. Mivel azonban a gyakorlati tapasztalatok azt mutatták, hogy ezeket a lehetőségeket nem használták a tagállamok, mert az ágazati iránymutatások alapján nyújtottak támogatást, ezek kikerültek az új iránymutatás hatálya alól, és 2022-től az ezekhez az infrastruktúrákhoz nyújtott támogatásokat kizárólag a rájuk vonatkozó specifikus iránymutatások alapján lehet nyújtani.

További, az ÁCSR-rel való összhang megteremtését szolgáló változás a szállítási ágazathoz tartozó infrastruktúra kizárása az iránymutatás tárgyi hatálya alól. Az ágazatokat érintő változásokat az alábbi táblázat foglalja össze.

1. táblázat: Kizárt ágazatok, amelyek semmilyen szabályrendszer alapján nem támogathatók

2014–2021-es RAG	2022–2027-es RAG
Acél	Acél
Szintetikusszál-ipar	Szén
	Lignit

Forrás: a szerzők szerkesztése

2. táblázat: A RAG hatálya alól kizárt, de ágazati állami támogatási szabályok alapján támogatható ágazatok

2014–2021-es RAG	2022–2027-es RAG
Halászat és akvakultúra	Halászat és akvakultúra
Mezőgazdaság, beleértve	Mezőgazdaság, beleértve
– az elsődleges mezőgazdasági termelést és	– az elsődleges mezőgazdasági termelést és
– a mezőgazdasági terméket eredményező	– a mezőgazdasági terméket eredményező
mezőgazdasági feldolgozást	mezőgazdasági feldolgozást
Szállítási ágazat és repülőterek	Szállítási ágazat és az ágazati iránymutatások hatálya alá tartozó szállítási infrastruktúrák, például a repülőterek
Energiaágazat	Energiaágazat
	Széles sávú hálózatok

Forrás: a szerzők szerkesztése

¹⁸ 2022–2027-es RAG 10–11. pont.

¹⁹ Uniós iránymutatás az állami támogatásra vonatkozó szabályoknak a széles sávú hálózatok mielőbbi kiépítésére való alkalmazásáról (HL C 25., 2013.01.26., 1.); A kutatáshoz, fejlesztéshez és innovációhoz nyújtott állami támogatások keretrendszeréről szóló bizottsági iránymutatás (HL C 198., 2014.06.27., 1.) és ezek utódai.

1.2.2. Induló beruházás

A regionális beruházási támogatás nyújtásának egyik kulcseleme az induló beruházás fogalma (lásd 3. táblázat), hiszen e támogatás csak olyan beruházáshoz nyújtható, amely teljesíti az induló beruházás fogalmát. A fogalom több elemből áll. A korábbi gyakorlat szerint a támogatandó projektnek a fogalom egy elemét kellett teljesítenie. Az új iránymutatás megfogalmazása kifejezetten lehetővé teszi komplex projektek támogatását is, amelyek több fogalmi elemet egyszerre teljesítenek (például az új termék bevezetése mellett a kedvezményezett az addig gyártott termék kapacitását is bővíti).²⁰

A diverzifikáció fogalma (lásd 3. táblázat) a termékek mellett kiegészült a szolgáltatásokkal is. A termelési folyamat alapvető megváltoztatása esetében pedig nem kell az egész gyár gyártási folyamatát megváltoztatni, hanem elegendő, ha a folyamat változása egy termék teljes gyártási folyamatát érinti.²¹

Az induló beruházás fogalmának változását a 3. táblázat mutatja be.

3. táblázat: Az induló beruházás fogalma

2014–2021-es RAG	2022–2027-es RAG
Tárgyi eszközökbe és immateriális javakba történő beruházás, amely a következőkhöz kapcsolódik: <ul style="list-style-type: none">– új létesítmény létrehozása– meglévő létesítmény kapacitásának bővítése– valamely létesítmény termékpalettájának a létesítményben addig nem gyártott termékekkel történő bővítése– egy meglévő létesítmény teljes termelési folyamatának lényegi megváltoztatása	Tárgyi eszközökbe és immateriális javakba történő beruházás, amely a következők közül legalább az egyikhez kapcsolódik: <ul style="list-style-type: none">– új létesítmény létrehozása*– meglévő létesítmény kapacitásának bővítése– valamely létesítmény termelésének diverzifikációja olyan termékekre (és szolgáltatásokra), amelyeket a létesítmény korábban nem termelt*– a létesítménybe történő beruházás által érintett termék(ek) teljes termelési folyamatának alapvető megváltozása
Valamely létesítményhez közvetlenül kapcsolódó eszközök felvásárlása, feltéve, hogy a létesítményt bezárták vagy a megvásárlás nélkül bezárták volna, és hogy a létesítményt az eladótól független beruházó vásárolja meg.	Bezárt vagy felvásárlás hiányában bezárásra ítélt létesítmény eszközeinek megvásárlása független harmadik fél által.

Megjegyzés: * Úgynevezett „c” térségekben adható támogatás, de diverzifikációra csak akkor, ha az új tevékenység nem azonos a létesítményben korábban folytatott tevékenységgel

Forrás: a szerzők szerkesztése

A nemzeti szinten kijelölhető támogatandó térségekben (úgynevezett „c” térségek, részletebben lásd 1.2.6. fejezet) nagyvállalkozások által tervezett beruházások esetében a fentieknél szigorúbb feltételeket állít a szabályozás, mint az egy főre jutó GDP uniós átlagának 75%-a alatti és a legkülső régiókba²² (együtt úgynevezett „a” térségek) irányuló beruházások esetében. Új létesítmények létrehozatalán túl e területeken csak olyan diverzifikáció támogatható, amely

²⁰ 2022–2027-es RAG 19. pont 13. és 14. alpont.

²¹ 2022–2027-es RAG 19. pont 13. és 14. alpont és 28. lábjegyzet.

²² Guadeloupe, Francia Guyana, Martinique, Mayotte, Réunion, Saint-Martin, az Azori-szigetek, Madeira és a Kanári-szigetek.

esetében az új tevékenység nem azonos a létesítményben korábban folytatott tevékenységgel, és nem is hasonlít ahhoz, azaz a TEÁOR-kódja²³ különböző. Továbbá összhangban az értékelés megállapításaival, a hatályos szabállyal ellentétben az új eljárási innovációval történő diverzifikáció lehetősége²⁴ nem szerepel az új iránymutatásban.²⁵

1.2.3. Nagyberuházási projekt

A nagyberuházás fogalma az új iránymutatás alapján is az 50 millió eurót meghaladó elszámolható költségű induló beruházásokat foglalja magában. Nagyberuházás esetében a kis- és középvállalkozásoknak járó támogatási intenzitási bónusz nem alkalmazható, és e beruházások támogatására csökkentett támogatási mérték alkalmazandó (lásd 1.2.6. fejezet).²⁶

1.2.4. Egyetlen beruházási projekt

Annak érdekében, hogy a nagyberuházásra vonatkozó szigorúbb szabályokat ne kerüljék ki a tagállamok és a kedvezményezettek a beruházási projektjeik mesterséges feldarabolásával, továbbra is alkalmazandó az egyetlen beruházási projekt fogalma. Ennek értelmében bármilyen induló beruházás, amelyet a kedvezményezett csoportszinten egy vagy több másik támogatott beruházás munkáinak megkezdésétől számított hároméves időszakban ugyanabban a NUTS 3 régióban, azaz Magyarországon ugyanabban a megyében kezdett meg, egyetlen beruházásnak számít az adható maximális támogatási mérték kiszámítása szempontjából. Ezért ha az egyetlen beruházási projekt elszámolható költsége meghaladja az 50 millió eurót, a nagyberuházásokra vonatkozó lépcsőzetesen csökkentett támogatási intenzitás alkalmazandó (lásd 1.2.6. fejezet).²⁷

Változás, hogy az új iránymutatás alapján csak azokat a beruházásokat kell egyetlen beruházási projektnak tekinteni, amelyek azonos vagy hasonló tevékenységhez kapcsolódnak, tehát a NACE Rev. 2. egységes ágazati osztályozási rendszernek²⁸ ugyanabba a négy számjegyű számkóddal azonosított szakágazatába sorolt tevékenységhez kapcsolódnak. A hatályos iránymutatás és az ÁCSR alapján nem csak az azonos vagy hasonló tevékenységet folytató beruházások tekintendők egyetlen beruházásnak.²⁹

²³ Gazdasági tevékenységek egységes ágazati osztályozási rendszere. Lásd: www.ksh.hu/teaor_menu

²⁴ Angelovics Bence: Beruházások állami támogatása, különös tekintettel a Samsung gyár gödi egységének támogatási ügyére. *Miskolci Jogtudó*, 1. (2020). 1–10. Ebben az esetben a gyártott termék nem változik a korábbi termékhez képest, de a gyártási eljárás teljesen új, EU-szinten innovatív. Lásd: SA.48556 (2019/C) (ex-2018/N) – Regionális beruházási támogatás a Samsung SDI részére.

²⁵ 2022–2027-es RAG 19. pont 14. alpont és 45. pont.

²⁶ 2022–2027-es RAG 19. pont 18. alpont, 89–90. pont, 85. lábjegyzet.

²⁷ 2022–2027-es RAG 19. pont 27. alpont, 91. pont.

²⁸ Az Európai Parlament és a Tanács 1893/2006/EK rendelete (2006. december 20.) a gazdasági tevékenységek statisztikai osztályozása NACE Rev. 2. rendszerének létrehozásáról és a 3037/90/EGK tanácsi rendelet, valamint egyes meghatározott statisztikai területekre vonatkozó EK-rendeletek módosításáról.

²⁹ 2022–2027-es RAG 19. pont 25. és 27. alpont.

1.2.5. Beszállítóknál elhelyezett eszközök támogathatósága

Vannak olyan esetek, amikor a regionális támogatás kedvezményezettje a beszerzett eszközök egy részét nem saját telephelyén, hanem a beszállítóinál helyezi el. Ennek oka lehet például, hogy a kedvezményezettnek olcsóbb az adott köztes termékek gyártását mással végeztetni, de a beszállító nem tudja (nem ismeri a specifikáció minden részletét) vagy nem akarja (túl drága vagy nagy kockázat) maga a gépeket beszerezni.

Mivel a beszállítók sokszor nem a kedvezményezett mellett telepsznek le, hanem más régióban vagy más országban is lehetnek, a beszállítóknál elhelyezett eszközök támogathatósága mind ez ideig nem volt egyértelmű, hiszen ezen eszközök esetében a támogatás nem a kedvezményezett régiójában fejt ki hatását (például munkahelyteremtés, jövedelemszint növelése, technológiatranszfer stb.).

Az új iránymutatás tisztázza a kérdést a joggyakorlattal összhangban,³⁰ mivel lehetővé teszi a beszállítóknál elhelyezett eszközök beszámítását azon vállalkozás elszámolható költségei közé, amely azokat megvásárolta (vagy előállította), ha azokat a kötelező fenntartási időszak³¹ alatt a támogatás kedvezményezettjének a támogatott induló beruházáson alapuló termelési folyamat-hoz közvetlenül kapcsolódó feldolgozási vagy összeszerelési műveleteihez használják. További feltétel, hogy a beszállító telephelye, ahol az eszközöket elhelyezik, támogatott területen legyen, és a beszállító maga ne kapjon támogatást az érintett eszközökre. Emellett a támogatási intenzitás nem haladhatja meg a beszállító telephelyére alkalmazandó maximális támogatási intenzitást.³²

4. táblázat: Alkalmazandó maximális támogatási intenzitás

A kedvezményezett telephelyére vonatkozó támogatási intenzitás (%)	A beszállító telephelyére vonatkozó támogatási intenzitás (%)	A beszállítóra alkalmazandó támogatási intenzitás (%)
50	50	50
50	30	30
30	50	30

Forrás: a szerzők szerkesztése

A nagyberuházási projektek támogatási intenzitásának bármely kiigazítása a beszállítók eszközökkel történő ellátásának költségeire számított támogatásokra is vonatkozik, amelyek az induló beruházás teljes beruházási költségének részét képezik.

1.2.6. Regionális támogatási térkép

A 2022–2027-es RAG szerint a támogatható területek az EU népességének 48%-át fedik le, figyelembe véve Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királyságának az Európai Unióból történő kilépését (a korábbi iránymutatás szerinti 47% helyett). A támogatható területek listáját

³⁰ Lásd például az Európai Bizottság 2017/166 számú, az SA.38831 ügyben hozott határozatát (Volkswagen Autoeuropa).

³¹ Nagyvállalat esetében öt év, kis- és középvállalkozások esetében három év. Regionális iránymutatás 46. pont.

³² 2022–2027-es RAG 26. pont, 34. lábjegyzet.

az iránymutatás elfogadásakor az Eurostat³³ legfrissebb elérhető statisztikai adatai alapján határozták meg, amelyek a GDP esetében a 2016–2018-as, a munkanélküliség esetében a 2017–2019-es időszak adatai.

Azon régiók, amelyek fejlettsége nem érte el az uniós átlag 75%-át, valamint a legkülső régiók alkotják továbbra is az úgynevezett „a” régiókat / (a) térségeket [az EUMSZ 107. cikk (3) bekezdés a) pontja szerint támogatható térségek].³⁴ A nemzeti kijelölhető támogatandó térségek (úgynevezett „c” térségek) listája az elmúlt időszakhoz hasonlóan a korábbi „a” státuszukat elvesztő térségekből, a ritkán lakott térségekből³⁵ és a 2022–2027-es RAG 3. mellékletében meghatározott módszertan szerint az egyes tagállamokra allokált kvóta mértékéig a tagállam által kijelölt területekből alakult ki.

Az új iránymutatásban sor került a maximális támogatási intenzitások megnövelésére a zöld és digitális átálláshoz kapcsolódó uniós célkitűzések támogatása, valamint az EU hátrányos helyzetű területein történő beruházások ösztönzése érdekében. Ezzel összhangban az iránymutatás többféle intenzitásbónusról rendelkezik (például a legkülső régiókban, az Igazságos Átmenet Alapból³⁶ támogatásra jogosult térségekben, a népességvesztéssel küzdő területeken és a kis- és középvállalkozások számára).³⁷

5. táblázat: Nagyvállalkozások számára adható maximális támogatási intenzitás az elszámolható költségek százalékában

2014–2021-es RAG		2022–2027-es RAG	
	Nagyvállalkozás (%)		Nagyvállalkozás (%)
„a” régió – GDP ≤ 45%-a az EU-átlagnak	50	„a” régió – GDP ≤ 55%-a az EU-átlagnak	50
„a” régió – GDP > 45% és ≤ 60%-a az EU-átlagnak	35	„a” régió – GDP > 55% és < 65%-a az EU-átlagnak	40
„a” régió – GDP > 60% és ≤ 75%-a az EU-átlagnak	25	„a” régió – GDP > 65% és < 75%-a az EU-átlagnak	30
„c” térség (főszabály)	10	„c” térség (főszabály)*	15

Megjegyzés: * Az ettől való eltéréseket a 2022–2027-es RAG 182. pontja tartalmazza

Forrás: a szerzők szerkesztése

³³ Az Európai Unió Statisztikai Hivatala.

³⁴ Nyikos Györgyi (szerk.): *Kohéziós politika 2014–2020*. Budapest, Dialóg Campus, 2017.

³⁵ NUTS 2 régiók, ahol a népsűrűség alacsonyabb 8 fő/km²-nél, vagy NUTS 3 régiók, ahol a népsűrűség alacsonyabb 12,5 fő/km²-nél.

³⁶ Az Igazságos Átmenet Alap (Just Transition Fund) egy új kohéziós politikai eszköz, amelynek célja a környezetszennyező ipari termelésből való átmenet finanszírozása a leginkább érintett térségeknek. Az alapot a Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1056 rendelete hozta létre (2021. június 24.). A regionális iránymutatás Méltányos Átállást Támogató Alap néven hivatkozik az Igazságos Átmenet Alapra, de ebben a cikkben az alapot szabályozó rendelet szerinti elnevezést alkalmazzuk.

³⁷ 2022–2027-es RAG 7.4. szakasz.

Az új iránymutatásban két – a 2014–2021-es iránymutatásban³⁸ nem szereplő – bónuszt vezetett be a Bizottság.

- *Igazságos Átmenet Alap által támogatott területen*³⁹ adható bónusz: Az európai zöldmegállapodásban kitűzött cél eléréséhez, a fenntartható és klímasemleges gazdaságra való átálláshoz Európa-szerte jelentős beruházásokra van szükség. A nyersanyagot (antracitot, lignitet, tőzeget vagy olajpalát) kitermelő iparágak és a kapcsolódó energiatermelési folyamatok, valamint a nagy szén-dioxid-kibocsátású iparágak (például cement-, acél-, alumínium-, műtrágya- és papírgyártás) koncentrációja azonban jelentős kihívást jelent azoknak a térségeknek, amelyek gazdasága nagymértékben függ az ilyen tevékenységektől. Ezeknek a régióknak át kell szervezniük, illetve diverzifikálniuk kell gazdaságukat, fenn kell tartaniuk a társadalmi kohéziót, és ki (vagy át) kell képezniük az érintett munkavállalókat és fiatalokat. Annak érdekében, hogy célzott segítséget nyújtson ezeknek a régióknak a kihívások kezelésében, az Európai Unió létrehozta az Igazságos Átmenet Alapot (Just Transition Fund).⁴⁰ A 17,5 milliárd euró költségvetéssel rendelkező alap elsősorban azoknak a régióknak nyújt majd támogatást, ahol fokozatosan meg kell szüntetni a szén, a lignit, a tőzeg és az olajpala kitermelését és felhasználását, illetve ahol szükséges a nagy karbonintenzitású iparágak átalakítása. Az unió közös költségvetéséből kapott központi források mellett e területeken megvalósuló beruházásokat a tagállamok saját költségvetésükből is támogathatják az átlagosnál magasabb mértékben (tehát a bónusz nem csak az alap forrásai esetén érhető el).
- *Csökkenő népességű területen adható bónusz*: Olyan NUTS 3 szintű (megyében) régióban adható, ahol a 2009–2018-as időszak során több mint 10%-kal csökkent a népesség a vonatkozó Eurostat-adatok alapján. Magyarországnak nincs ilyen térsége, százalékosan a legnagyobb, 8% körüli népességcsökkenést Békés és Baranya megye szenvedte el, de ott sem érte el a 10%-os küszöbértéket.

³⁸ A 2014–2021 iránymutatás alapján adható bónuszok:

Százalékpontban	„a” térség	„c” térség
Kisvállalkozás	20	20
Középvállalkozás	10	10
Fejletlen legkülső régió	20	–
Egyéb legkülső régió	10	–

³⁹ Magyarország esetén várhatóan Heves, Borsod-Abaúj-Zemplén és Baranya megye lesz ilyen térség. Lásd: <https://kormany.hu/hirek/megkezdodott-a-klimasemleges-atmenetet-closegito-alap-felhasznalasanak-tervezese>

⁴⁰ Nyikos Györgyi – Erdei-Derschner Katalin: A 2021–2027 programozási időszak EU-forrásai és a lehetséges magyar allokáció. *Európai Tükör*, 23. (2020), 3. 22.

6. táblázat: A 2022–2027-es RAG alapján adható bónuszok

Százalékpontban	„a” térség	„c” térség
Kisvállalkozás	20	20
Középvállalkozás	10	10
Fejletlen legkülső régió	20	–
Egyéb legkülső régió	10	–
Igazságos Átmenet Alap által támogatott terület (NUTS 3 szint)*	10	–
Csökkenő népességű régiók (NUTS 3 szint)*	10	5

Megjegyzés: * 70% az abszolút maximum nagyvállalkozásokra

Forrás: a szerzők szerkesztése

A regionális támogatási térképek a 2022–2027 közötti időszakra vonatkoznak majd. 2023 folyamán az akkor elérhető friss gazdaságstatisztikai adatok alapján féldős felülvizsgálatokra kerül majd sor. E felülvizsgálat feltételeit 2023 júniusáig teszi majd közzé a Bizottság.⁴¹

Magyarország esetében a 2022-ben hatályba lépő iránymutatás alapján az ország területének több mint 82%-a „a” térségnek minősül, és „c” térség nem lesz.⁴²

7. táblázat: Támogatható térségek és gazdasági fejlettségük Magyarországon

Magyarország	NUTS-régiók	Egy főre jutó GDP az EU átlagában (%)	
		2014–2021-es RAG*	2012–2027-es RAG
„a” térségek	HU12 Pest	Pest megye ebben az időszakban nem volt önálló NUTS 2 régió	55,00
	HU21 Közép-Dunántúl	56,33	65,33
	HU22 Nyugat-Dunántúl	62,67	72,67
	HU23 Dél-Dunántúl	44,33	47,33
	HU31 Észak-Magyarország	40,00	47,67
	HU32 Észak-Alföld	41,00	42,67
	HU33 Dél-Alföld	42,67	44,33
Teljes népességi arány	–	76,71	82,09

Megjegyzés: * Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királyságának az Európai Unióból történő kilépésével az EU gazdasági fejlettségi szintje (egy főre eső GDP) csökkent, így nem ugyanaz a vetítési alapja a 2014–2021-es és a 2022–2027-es RAG-ban alkalmazott arányoknak

Forrás: a szerzők szerkesztése

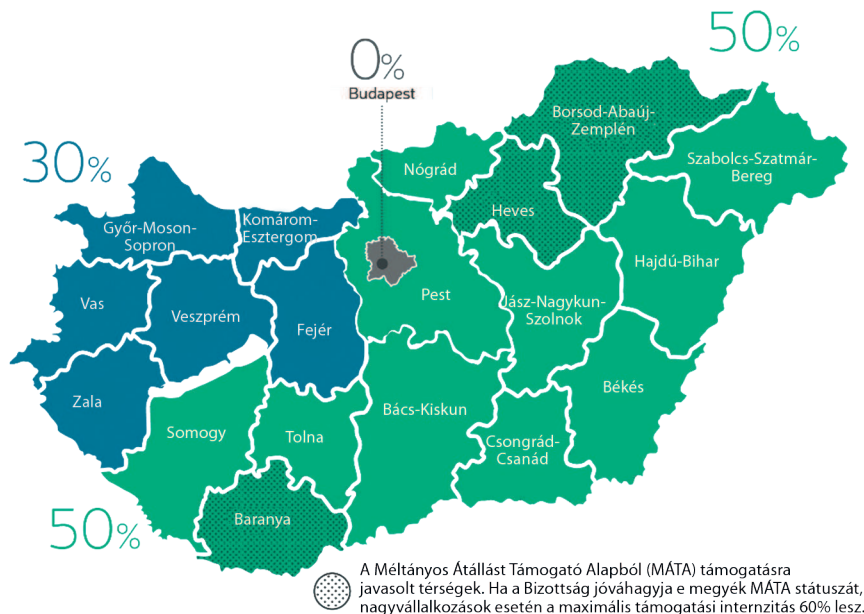
A Bizottság SA.63934 (2021/N) számú ügyben hozott határozatával⁴³ hagyta jóvá a 2022. január 1-jétől 2027 végéig alkalmazandó magyar regionális támogatási térképet.

⁴¹ 2022–2027-es RAG 189–190. és 194. pont.

⁴² 2022–2027-es RAG I. melléklet, 2014–2021-es RAG I. melléklet.

⁴³ European Commission: *Competition Policy*. Lásd: https://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_63934

A 2014–2021-es időszakban hatályos térképhez⁴⁴ képest változás, hogy Pest megye teljes egészében „a” területként támogatható 50%-os maximális támogatási intenzitással, a Nyugat-Dunántúl régióban 5%-kal nő, a Közép-Dunántúl régióban 5%-kal csökken a maximális támogatási intenzitás mértéke. Budapesten regionális beruházási támogatás továbbra sem adható. Az Igazságos Átmenet Alap által támogatott területek Heves, Baranya és Borsod-Abaúj-Zemplén megyék minősülhetnek, ha az Európai Unió elfogadja Magyarország igazságos átmeneti tervét [lásd a regionális támogatási térképet jóváhagyó SA.63934 számú határozatának (12) bekezdését]. Ezen megyékben a maximális támogatási intenzitás nagyvállalkozásoknak 60%. A többi területen az adható maximális 50%-os mérték változatlanul megmarad.

1. ábra: Magyarország regionális támogatási térképe (2022–2027)
 Forrás: Nemzeti Befektetési Ügynökség – HIPA

1.2.7. Nagyberuházásokra vonatkozó támogatási mérték

A 2022–2027. évekre vonatkozó szabály megtartotta a nagyberuházások (50 millió euró elszámolható költség feletti beruházások) korlátozott támogathatóságának szabályát. Nagyberuházási projekt esetében a következő képlet alapján számítható ki a megengedhető maximális támogatási összeg:

$$\text{maximális támogatási összeg} = R \times (50 + 0,50 \times B + 0,34 \times C),$$

⁴⁴ Lásd az Európai Bizottság C(2014) 1298 final számú, SA.37718 (2013/N) ügyben hozott 2014. március 11-i határozatát. A regionális támogatási térképet a nemzeti jogban az európai uniós versenyjogi értelemben vett állami támogatásokkal kapcsolatos eljárásról és a regionális támogatási térképről szóló 37/2011. (III. 22). Korm. rendelet http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1100037.KOR 25. §-a tartalmazza.